

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id quidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
 Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytözsökben.

X. PIUS.

Az isteni Gondviselés, midőn elszólítja hű munkásait, hogy ott fűn az örök dicsőség koronájával ékesitse őket, gondoskodik állandóan, hogy a szeretet lángja tovább éljen, a nagy jelennek példái el ne halványuljanak az utódokban, az a jótékony hatás, mely vigaszt, buzditást, életerőt önt a népbe, tovább terjedjen, új hajtásaiban újra megtermékenyüljön.

Ezt érezzük most inkább, mint valaha.

Milliók szive hangosabban dobban, milliók lelke tör ki örömujongásba s harsogja hangosan: Te Deum laudamus . . . Gloria Tibi in excelsis!

Az a fáklya, melyet majd kétezer évvel ezelőtt gyujtottak meg, újra fényesen lobog. Lángja a fényével és melegségével beárasztja az egész világot. Gyujt, de csak a lelkesedés tüzeit és ez a tűz kell, hogy elterjedjen a világ minden egyes sarkába. Mert a lobogó fáklya, Krisztus szívének örök szeretetlángja XIII. Leó örökében, X. Pius kezében ég s Péter szikláján, Sionnak órhegyén égi tüsszel lobog.

A mély gyász boruját lelkesedésünknek, örömünknek derűje váltotta fel.

És ez a lelkesedés, a hála öröme kétszeres minálunk, szent István örökében, hol annyi ellenség és megpróbáltatás között a papság és hívők hűségese ragaszkodása, tisztelete mindenkit felülmul, hol ezer ellenség és veszély, a tévely és sötétség hatalmai nem diadalmaskodhattak a szíveken, mert erősségüket Péter sziklájában birták!

A jogosult büszkeség érzetével tekintünk mi magyarok mindenkor a pápai trónra, mert nem egyedül az örök üdvösség biztosítékainak letéteményesét láttuk ott, hanem megtaláltuk a földi jólét tényezőjét is, ki az állam megalapításában és megoltalmazásában, a műveltség meghonosításában és fejlesztésében hatalmas rendeltetésének hűséggel és sikerrel felelt meg

Hódolattal, alázatos odaadással s mély hálával ünneplünk. Méltó a gyász után az ünnep, hisz a nagy Leo szikla lelke köztünk él, nagy munkája hozzá méltó mestert kapott X. Piusban, kinek lelkét a Szentlélek kegyelme, az égi bölcsesség teszi erőssé, mert újra elhangzott a Jézus Krisztus szava: Te Péter vagy s te rád, mint kősziklára épitem anyaszentegyházamat!

A mikor pedig mindenfelé örömlángok gyulnak, örömhangozók szólnak, a mikor milliók szívéből kél buzgó fohász az egek Urához, hangozzék az ének a Kárpátoktól az Adriáig:

Tartsd meg Isten Szentatyánkat,
 Krisztusnak helytartóját . . .

AD
SUAM SANCTITATEM SUMMUM PONTIFICEM,

PIUM X.

DIE 4-a AUGUSTI 1893.

ELECTUM.

Salve Sancte Pater Pie, vicem Christi gerensque,
Cui tollit plausus Urbis, et Orbis amor.

Ista dies memori caelata in marmore vivet,
Vivet et in nostro vite notata sinu;

Viveque cumoenos Sanctissime Pastor in annos,
Virtuteo celebret saecula cuncta tuas.

Ex piissima adhaesione cecinit:

CAROLUS LÖRINCZ m. p.

„Habemus Papam“

Kedden vagyis f. hó 4-én délelőtt 10 óra tájban tengeri nép szivszorongva leste a konklave füstjének felszállását Rómában, mintha érezt volna, hogy ez az utolsó füstálló füst adja tudtul, hogy: „Habemus Papam! Nem árva már Szent Péter trónja!“ Tíz óra körül ért véget a szavazás. A bírói kollegium Szent Péter trónjába Sarto József velencei patriárka-bírókat emelte. Mikor az eredményt kihirdették, a kápolnában csöngették, mire belépett a két szertartásmester, a püspöki méltóságot viselő sekretyész és a szent kollegium titkára, kik a dékánnal, kamarással, diakonussal, — kik mindnyájan bírók — a megválasztott pápa baldachinos trónszéke elé vonultak. A bíboros dékán e kérdést intézte a megválasztottnak:

— Elfogadod-e a választást, mely téged kánonilag pápának emelt?

Erre a megválasztott igennel felelt. Ezután az új pápának ki kell nyilatkoztatni pápai nevét. Sarto József az új pápa X. Pius nevet vett föl. Ezután az első pápai szertartásmester mint a szentszék jegyzője kihirdette a bíboros kollegium előtt a választás befejezését, amiről ünnepélyes okmányt vettek föl. Ekkor az új pápa a sekretyészébe ment, ahol letette eddig viselt ruháit s fölvette az új méltóságához valókat. Fehér selyem papi öltöny, fehér selyemő arany végső szálakkal, rövid csipkékkel díszített karing, bíborpalást, fehér süveg, alatta fehér színű kis sapka. A stóla, amelyvel az első bíboros-diakonus ruházza föl: bíbor, aranyval himzett atlaszból van, fehér selyem-harisnya, bíborselyem vagy posztóból készült szandászerű papucs, aranykeresztelt, így jelent meg ismét a kápolnában, a két első bíboros-diakonus közt. Helyet foglalt a pápai székek és pástortobját kezébe véve, fogadta a bíborosok első hódolatát. A bíborosok Te Deum-ének közben megcsókolták cipőjét és kezét, mit a pápa öléssel visszavetett. E hódolat után a bíboros-kamarás átnyújtotta a pápának a halászygyűrűt, melyet a pápa átadott az első szertartásmesternek, hogy mint pápának nevébe bevessék. Ez ölések alatt a pápa új méltóságát, tisztségét is adott. E közben a nép egyre tödült a Vatikán nagy kapuja elé. Már hallatszott a kalapácsütések tompa dörgése s a vakolat, amelyvel a kapu felett lévő nagy ablakot befalazták, hamarosan lezuhant. Ezer meg ezer szem fordult ekkor a szabaddá lett ablak felé. Egyszer csak halottí csend lett a tengeri nép közt. Megjelent az erkélyen az első bíboros dékán a második dékán kíséretében. Előttük keresztet vittek. Az első dékán a következőkben adta tudtul a választás eredményét:

— Nagy örömet hirdetek nektek. Pápankka lett Ó Eminenciája és főtisztelendősége Sarto József velencei patriárka bírók ur, ki X. Pius nevet vette fel.

Az új pápa ezután első áldását adta Urbi et Orbi (az örök városnak, azaz Rómának s az egész világnak.)

X. Pius életrajza.

Sarto József egyszerű földmives szülők gyermeke. 1835. június 2-án született a trevisói egyházmegyében, Riese faluban. Az új pápa tehát osztrák alattvalónak született, mert 1806-ig Ausztriához tartozott a velencei királyság. Szülővárosában kezdte iskoláit, majd a castelfrancoi kollégiumba küldték szülei. 1850-ben, tehát tizenöt éves korában: már a trevisói papnevelőintézetbe

lépett kispapnak, tanulmányai befejezésére később püspöke páduai intézetbe küldötte, a melyben rendszeren kiváló tudósok tanítanak. Mind a két intézetben kitünt Sarto egy tehetségével, mint szerénységével. 1857-ben szentelték föl s ettől az időtől kezdve mint a castelfrancoi székesegyház káplánja, majd mint plebános működött Tombo-linban, majd Salzaniban. Negyven évhez járt már közel, mikor püspöke irodáigazgatójának és a trevisói papnevelő intézet lelkiatyjának nevezte ki. Később kanonok lett, majd püspökhelyettes s ekkor fordult rá a Vatikán figyelmé.

Negyvenkilenc éves volt az új pápa, mikor 1884-ben mantuai püspöknékk neveztek ki. XIII. Leo csakhamar felismerte Sarto nagy képességeit s kilenc évre rá 1893. június 2-dikán kinevezte velencei patriárkának, a mi Olaszországban a legelőkelőbb egyházi méltóságok közé tartozik. Az olasz kormány azonban nem akarta elismerni ezt a kinevezést s azt vitatta, hogy a régi velencei köztársaságnak püspökkinevezési, azaz kijelölési joga mostan — miután Olaszország-hoz tartozik az a régi köztársaság — ötlet illel meg.

Ez a konfliktus azonban elintéztetett s Sarto maradt velencei patriárka. Erre a pápa még ugyanazon év június 12-én nevezte ki kardinálisnak S. Bernardo alla Terma címmel, tehát tíz napra azután, hogy velencei patriárka lett. Ez a gyors emelkedés s kitüntetés mutatják, hogy a szegény parasztfiúnak rendkívüli tehetségekkel kell megáldva lennie.

Az új patriárka cenzurát kizárólag hivatalának élt s Rómában keveset fordult meg. Legfőbb gondját a velencei egyházmegyére fordította, többször beutazta, papságának szellemi és erkölcsi színvonalát mindenképpen emelte, a szegényüggyel különös előszeretettel foglalkozott, úgy hogy még a velencei gondolatok között is ritka népszerűségnek örvendett. Legalaposabb érdeklődéssel viseltetett azonban a szociális mozgalom iránt s legbüzzögbben támogatta az olasz keresztény szociális mozgalom. A nyilvános szerepeleket azonban nem szerette.

Az új pápa az olasz királyi családdal is jó viszonyban s személyes ismeretségben van. Rishelmy bíboroson kívül ő az egyedüli a bíborosok közül, a ki a királyt személyesen is ismeri. Akkor ismerkedett meg a királyi udvarral, mikor az egyideig Velencében tartózkodott. Különösen az özvegy Margit királyné, ki többször megfordult Velencében, nagy tisztelője az új pápának.

X. Pius vaseszűségű ember, ez származására vall. Erőteljes alak; termete magasabb a középnél. Sűrű ősz haja ezüst színben ragyog s rendkívül jóságos arcot árnyékol; világos, tiszta, fényes kék szeméből nemcsak szívének jósága, hanem nagyon eleven lelke és szelleme is sugárzik ki, banulatlan hirtelen emelkedés e pedig rendkívüli tehetsége mellett tesz tanúságot. A nagy világban nem igen ismerék, bár Olaszországban nagy népszerűségnek s tiszteletnek örvendett. Leginkább azt tudtuk róla, hogy az elhunyt Parocchi bírók belső barátja volt.

Az új pápa családjáról a következőket írják: Több testvére szerény sorban él. Egy Mestre közelében levő faluban két nővére lakik és az egyik, Antonia, De Beinek felesége, varrónő, a másik, Lucia, Boschini Luigi sekretyésznek felesége. Riese-ben él Teréza nővére, egy Parolin nevű trafikosnak felesége, akinek egy kis vegyeskereskedése van. Anyja és három hajadon nővére a legutóbbi időkig Sarto közelében éltek. Angelo nevű testvéröccsének — a ki nyolc testvére közül a legidősebb — bormérése van Mantuában.

Magyarországon sokan vannak, akik Velencében megfordulva, tiszteletüket tették Sarto patriárkánál s így most személyesen ismerik az új pápát. Mindnyájan a legnagyobb rokonszenvvel beszélnek róla. A ki csak megfordult nála mindenki tisztelőjévé lett. Rakovszky István képviselő szintén azok közé tartozik, kik többször voltak az új pápánál. Rakovszky is rendkívül szerény, egyszerű, barátságos embernek mondja. Szavai azonban nagy tudásról is tanuskodnak. Főképp kidomorodik azonban egész beszédéből a modern kor szükségleteinek ismerete.

Az új pápa társadalmi, politikai téren mindent a tömörítés híve, Szervezkedni kell, ezt

az elvet vallja principiumul. Modern gondolkozású ember, aki tiszta és szigorú egyházi felfogású azonban mindig megmutatja s cselekvésében is mindig azt követi. Egész gondolkozása a működése a boldog emlékü Steiner székesfehérvári püspökre emlékeztet. Az volt ő a velenceieknek, ami nekünk Steiner Fülöp.

Egy magas állású egyházi férfi, ki többször megfordult Velencében az új pápánál, így nyilatkozik:

Tudvalevő, hogy az új pápa kiválóan szent életű és nagy tudományú s az egyház jogainak rettenthetően őre és sürgetője. Kiváló figyelmét fordítja a társadalmi kérdés megoldására, ezen a téren a saját hatáskörében igen sokat alkotott. Végtelenül alázatos, igénytelen; mindenkivel barátságos; alázatosága és szeretetreméltó fellépése bájjal önti el egész volóját. Mindazokat a magyarokat, kik előtte a magyarok velencei záradoklata alkalmából, akár a záradoklat elkészítése közben, akár az istentisztelet alkalmával, akár egyébkor előtte megjelenhettek, nevezetesen az előtte testületileg tisztelő záradokokat, valósággal ciragadta megjelenésével és a tisztelőknak nyajas s egyuttal lelkes fogadásával. Néhány héttel ezelőtt teljesült az a kérése, hogy Szent Gellért ünnepe a velencei egyházmegye területén magasabb rangra emeltesse.

Püspöki körlevél.

Dr. Tárosy Gyula megyéspüspök tegnap kiadott körlevelében a pápaválasztás eredményéről a következőképp emlékezik meg:

Tisztelendő Testvérek, szeretett Fiaim!

Szívem legnagyobb örömével hozom tudomástokra, hogy Krisztusnak elárult egyháza jöten kegyelméből a mai napon új főpásztori nyert. Ó Eminenciája Sarto József velencei patriárka személyében, a ki

X. PIUS

nevet vett fel s a kit az Ur az ő legszentebb nevének dicsőségére, a katholiikus anyaszentegyház növekedésére és hasznáira, az összes népek boldogulására és békéjére minél hosszabb ideig megőrizni, életni, a földön boldogga tenni és ellenségei ellen megvédelmezni méltóztatásék.

Annál nagyobbannak kell lenni a mi örömkünknek, amennyiben biztosak vagyunk, hogy ugyan megválasztott Szentésges Atyánkban a nagy XIII. Leonnak legméltóbb utódot s mindnyájunknak legszeretőbb atyát nyertünk. Tanu erre az a kiváló becsülés és igazán atyai szeretet, amelylyel a szent emlékü XIII. Leo őt állandóan kiüntette, a midőn megtörtént, hogy Szentésges Atyánk, akkor mantuai püspök 1893-ik évben szokatan módon rövid 3 napnyi időtartalom alatt két legfényesebb méltóságra, t. i. a bíborosi és patriárchai méltóságra mozdítottat elő. Bizonyíték erre az a fáradhatlan és igazi apostoli buzgóság, a melylyel egyházmegyéjében a jó pástornak minden kötelességét a lehető legökéletebben igyekezett betölteni s kiváló gondját képezte egyházmegyéje papságának képzettségére, erkölcsi tökéletessége, a szegények nyomorának enyhítése s a társadalmi bajok orvoslása. Bizonyíték erre az a gyengéd gyermeki szeretet, a melylyel a velencei hívek kitűnő főpásztoruk iránt viseltettek, a melynek legfényesebb tanujelét akkor adták, midőn szeretett főpásztoruk pápa-választás céljából a minap Rómába utazott, tömegesen kísérték ki a vasúti állomáshoz s legjobb kívánságaik kifejezése mellett megjósolták, hogy őt fogják megválasztani Krisztus helytartójává.

Örvendjünk tehát kedves Testvéreim és szívünk mélyéből adjunk hálát Istennek, hogy kegyesen meghallgatva alázatos könyörgésünket, csodálatos kegyelmével ilyen főpásztorunk örvendtetett meg bennünket, aki szóval és tettel képes az Ur népet erényekre oktatni és a lelki életet velük megkedveltetni.

Meghagyom tehát, hogy körlevelém vétele után:

- 1) Este felé az összes templomok harangjai a világöröm jeléül egy félórán szólnak.
- 2) A legközelebbi vasárnap minden plebánia templomban hálaadásul tartassék ünnepélyes votiv mise a Szentháromságról, vagy a Szentlélekről, vagy a Szent Szűzről, hozzáadva egy záradékkal azon orációkat, amelyek a misekönyvben a votiv

misek között „Hálaadásul“ cím alatt előfordulnak; Glóriával, Credóval és a megfelelő Praefatióval s a végén szent János evangéliumával. Misa után énekeltek a „Te Deum“ a hozzátartozó imával. Ugyanazon nap a híveknek hirdették ki a szószékéről a pápaválasztás szerencsés eredménye, az innépelyes istentiszteletré pedig hivassanak meg a polgári és katonai hatóságok.

3) A misekánonban, valamint a parancsok „Pápáért“ imában ezentúl tétessék az új pápa neve.

Gyula s. k.
püspök.

UJDONSÁGOK.

— **Lapunk felelős szerkesztője** öt heti külföldi utazásából ma reggel megérkezvén ismét átvette a lap vezetését.

— **A politikai zűrzavar.** A politikai lapok a boldogság hetedik egébe ragadtak. Ebben a kánikulai időben olyan szenzáció akadt horogra, a melyről dupla terjedelmű lapkiadásokban lehet csak beszámolni. Lapunk szerkesztője, aki a hazától távol, idegen tájak nevezetességei után törte magát, csak néha néha értesült a mi szép hazánk állapotáról. Az olasz, francia, angol, spanyol lapok napokig, sőt hetekig nem tartották érdemesnek, hogy Magyarországról valami kis szűkszavú táviratot közöljenek. Hiába kutattuk, hiába vadásztuk a táviratok listáját, számunkra nem volt köztük hely. Bezzeg megváltozott a helyzet, mikor a megvesztegetési skandalum felütötte a fejét. A külföldi lapok egyszerre hasábos tudósításokra is helyet fordítottak. Hogyisne! Magyarországon pénzen veszik a becsületet, a meggyőződést. Nagyrak, mágnások, talán a miniszterelnök is bele van keveredve abba a szöszba, a melynek révén gyönyörűen ki tekerődik a nyaka. Aztán mily hézagos, mily irányzatot tudósítanak! A külföld ismét csak azt fogja rólunk mondani, hogy elmaradt, műveletlen, politikára éretlen nemzet vagyunk. Annyi irigység és rosszakarat nyilvánult irántunk, különösen a német lapok hasábjain, a minek tövise talán örökre benmarad Magyarországra testében. Pedig a tények mindinkább összefüggő szorolnak s mind világosabb lesz, hogy több a hühből, mint a valóság, nagyobb a várakozás, mint az eredmény s az egész egy szerencsétlen fiatal fő baklövésének lehet betudni, a kit *Singer* Arthur és *Dienes* Márton ügyesen tudtak belekeverni a hálójukba. Igaz, hogy Szapáry cselekményét ez nem menti.

— **Te Deum.** A hálaadó istentiszteletet X. Pius szerencsés megválasztásáért ma tartotta dr. Városy Gyula megyéspüspök az összes Székesfehérvárról időző papság segédletével. A néhány nap előtti mély gyászt öröm váltotta fel, a gyászlobogók helyét nemzeti színű lobogók foglalták el, a „Habemus Pontificem“ szülte öröm helyét foglalt minden igaz katolikus szívében. A pad-sorokat egészen megtöltötték a teljes számban megjelent tisztikar, polgári hatóságok és különböző nőegyletek. Hálásan emlékezünk meg a honvédenekar közreműködéséről, amely soha sem hiányzik, valahányszor az egyház örvend avagy gyászol. Misa végeztével az összes jelenlevők szinte mélyből szállt fel a fohász: „Tartsd meg Isten Szent Ayánkat, Krisztusnak Helytartóját.“ A hálaadó istentisztelet folyamán a székesegyházi ének és zenekar a m. kir. honvédenekar fuvósával kiegészítve előadta dr. Kneifel

Ferenc karnagy vezetése alatt Seiler Károly ünnepi C-dur miséjét. Betétek voltak: Schubert F.-től „O Salutaris Hostia“ hármás orgona kísérettel, melyet *Rostagni* Flógl Károly, *Grossinger* Brigitta és *Hauptmann* Anna énekeltek. Offertoriumra: „Jubilate“ Richtertől, melyet *Rostagni* Károly énekelte zenekarkísérettel. A mise végével a chorus vegyes karra a pápai himnust adta elő.

— **Püspöki körlevél.** Most jelent meg megyéspüspökünknek VIII. számú körlevele, melyben értesíti papságát, miként lapunk más helyén közöltük, X. Pius megválasztásáról. Felhívja egyszerűen a papság figyelmét, hogy augusztus hó 24—28. napjain egy jesusita atya vezetése alatt szent gyakorlatok fognak tartatni, melyen minden egyházmegyei pap megjelenhetik, ki szándékát folyó 16-ig a püspöki irodában bejelenti. Ki ezen szent gyakorlaton részt nem vehet, szabadságában áll azt bármikor és bárhol megtartani. Közli a körlevél a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 42840 1903. számú leiratát, melynek értelmében a lelkesítő hivatalok illetőségi ügyekben is portómentesen levelezhetnek a községekkel. Jelzi még, hogy *Dobraczenyi* Gyula pappá szenteltetett, *Kiss* József tünnyei kiérdemült plébános pedig július 24-ikén életének 69-ik évében váratlanul meghalt. Végül dr. *Hanny* Ferenc pécsi theológiai tanár „Egyházi jogi és Egyháztörténelmi Ertekezések“ cím alatt megindult irodalmi vállalatát ajánlja.

— **Nemes elhatározás.** Berregi József és neje bejelentették a város törvényhatóságának, hogy a Zámolyi ut mentén, az ugynevezett Vadmező sarkán egy díszes kőkeresztet óhajtanak felállítani. Egyidejűleg kéri a törvényhatóságtól e célra 12 □ öl terület átengedését. A mintegy 1000 korona áldozatot igénylő nemes elhatározás önmagát dicséri.

— **Magó Károly távozása.** A fejmegyei és székesfehérvári tisztviselői és hivatalnokok Otthona *Magó* Károly tanitóban egyik tevékeny, ügybuzgó választmányi tagját veszteli el. Távozása alkalmából tiszteletére f. hó 12-én este 8 órákor bankettet rendez, melyre jelentékeny mátl kezdve az Otthon helyiségében kitétt iven lehet.

— **Tanulmányi kirándulás.** A székesfehérvári tanárok spanyolországi útja ma véget ért. A társaság tagjai, számszerint harmincan dr. *Faludi* Miksa vezetése alatt szerencsésen visszaérkeztek. Az időjárás mindvégig csodálatosan kedvező volt, úgy, hogy Granada környékét kivéve mindenütt kellemes időnek örvéndhettek. Spanyolországban mentve voltak a nagy melegtől, Schwajzban pedig nagyrészt tiszta szép időben gyönyörködtek a vidék bájaiban. Az osztrák földön keresztül Olaszországba, onnan Franciaországba mentek, majd Spanyolországot utazták be. Gibraltárból Marokkó legnagyobb és legelőkelőbb városába, Tangerbe is kirándult a társaság, a hol a legsötétebb Afrika népének életéről nyert megkapó képet. Lapunk felelős szerkesztője a tárcarovatban fog beszámolni a sok érdekes tapasztalatról, a melyről hisszük, hogy olvasóink élvezettel fogják olvasni.

— **Névváltoztatás.** Kiskoru Kirnbauer József, Erzsébet és Ferenc helybeli lakosok vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel Kertészre, kiskoru Spitzer Sándor helybeli lakos pedig vezetéknevét Takács-ra változtatták.

— **Építő iparosok a főmérnök ellen.** F. hó 4-én azaz kedden az ipartestület építész-szakosztálya ülést tartott, mely alkalommal egyebek között Winkler Vilmos főmérnök magánpraxisa is tárgyalás alá vétetett. A szakosztály konstatálta, hogy Winkler főmérnök tényleg folytatja a magánpraxist még pedig oly módon, oly terjedelemben, hogy az hivatalos ügykörével jön ellenkezésbe s összeférhetetlen a köztisztviselői állással. Konstatálta azt is, hogy a főmérnök ezen ténykedése tetemes kárt okoz a székesfehérvári építőiparosoknak. Épen ezért határozatlanlag kimondta, hogy felhívja e körülményre az ipartestület előjáróságának figyelmét s kéri, hogy Székesfehérvár szab. kir. város közönségét, illetve hatóságát a törvény illetve szabályrendeletben tiltott magánpavis folytatásától Winkler Vilmos főmérnököt, szükséghez mérten a városi mérnöki hivatal egyéb alkalmazottait is tiltsa el.

— **Lőverseny.** A helybeli 12. uhlanus ezred tisztikara, mint minden évben, az idén is f. hó 9-én d. u. fél 3 órákor a fehérvári határban lőversenyt rendez Schwarcz Józsefnek a táci-ut mentén levő birtokán. A honvédenekar ezen alkalomból a Magyar Király szállodában hangversenyt tart.

— **Sakkélet.** *Fleischmann* Leo, a fiatalsga dacára is már országos híri sakkkozó 8—10 napra átrándult Budapestről Székesfehérvárra s itt a sakkörnek szivesen látott vendége. Meglátogatta a fehérvári sakkturnászokat, hogy elnökükkel, az országos nevű *Exner* Győző sakkkozóval egy 10 játszmás pártit játszon. Mivel e nagyon is fárasztó, komoly pártikból egy-egy napra egy is elég, a fennmaradt szabadidőben *Fleischmann* készséggel áll az Otthon kávéházban levő körhelyiségben a tagok és érdeklődők rendelkezésére, kiket akár mint játékosokat akár mint szemlélőket szivesen lát a sakkör. *Fleischmann*, sakkörökben már a közel jövőnek világhírre favorizált embere, bár az idén fejezte be tanulmányait a budapesti keleti kereskedelmi akadémián, ezen elfoglaltsága mellett is Hannoverben első nyertesként jutott a mestéri diplomához. E mellett megemlítjük, hogy a budapesti sakkör versenyén is első díjat nyert *Fleischmann*. Hogy a helybeli sakkör időnként ily elismert erővel mérje össze az erejét, örömmel látjuk, mert hisz ez kétségtelenül igazolja, hogy a nemes sportot a maga igazi értékében képes megbecsülni.

— **A mentők munkája.** Nem tartozik a ritka esetek közé, hogy *Szelteres* Mária, Sándl Teréz avagy *Varga* Rozi ismert perditák teljes ittas állapotban hevernek a járdákon. Sorsuk elég kényelmes, mert mentőkocsin kerülnek szokásos helyükre. Mivel az ilyen alakok már nagyon gyakran fertőzik meg már az utca levegőt s keltenek szemérmelenségükkel közbotrányt, nem lenne célravezető néha a pálinkamérés iránt is érdeklődni, a hol ezek a jeles firmák még teljes ittas állapotban is kapnak italt. Ezt a törvényt tiltja. Nem ártana a törvényt ez irányban is szigorúan alkalmazni!

— **Járásírmesterek kinevezése.** Egy belügyminiszteri rendelet értelmében szeptember 1-től fogva új cím keletkezik a csendőrségnél. Szeptember elsején ugyanis a magyarországi összes csendőrkertületi parancsnokság területén a törzsozmesterek közül több járásírmestert neveznek, akik a járások székhelyén vezetik majd a csendőrség működését.

— **Az ideai termés.** A gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések alapján a földmívelésügyi miniszter tegnap adta ki júliusi jelentését az ideai termés eredményéről, a vetés állásáról és a gazdasági munkálatokról. A számszerű adatok, bár egyelőre csak becslés alapján voltak összeállíthatók, a tavalyinál gyöngébb eredményről tanuszkodnak. A buzatermés tavaly 46.507.113 métermázsra volt, az idén csak 40.298.700 métermázsra várható. A rozs tavaly 13.606.722 métermázsra volt, az idén 2.382.900 métermázsra. Árpa tavaly 13.575.100 métermázsra termett, az idén 11.455.200 métermázsra várható, a zab pedig tavaly 12.119.477 métermázsával szemben 11.491.800 métermázsra lesz. A terméseredmény csökkenésének okát a jelentés főképpen az időjárás viszontagságaiban látja. A jelentés szerint holdankénti átlagban várható buzában 6.85 mm., rozs 6.18 mm., árpában 6.95 mm., zabban 6.95 mm. termés. A tengeri, burgonya, komló, cukorrépa és takarmányrépa, szőlő és gyümölcs a jelentés szerint kedvezően fejlődnek.

Kováts György kocsigártónál egy kocsigártó és kovács tanuló felvétetik. Jelentkezni lehet Fazekas-utca 4. szám alatt.

— **A tilos nyúl.** Pórus járt a tegnapi heti vásáron *Kemsei* Andrásné Tobak-u. 5. sz. alatti lakosné. Egy nyulat rejtgetett a vékjában s eladásra kínálta. A rendőrség megszimolta a dolgot, a nyulat elkobozta, az asszonyt pedig megbírságot. Még arra is kiváncsi volt a rendőrség, a ki a nyulat látta, de biz ez továbbra is titok maradt, mert az asszony a már ismert vallomással, hogy a nyulat egy ismeretlen parasztszöszony birta rá, a rejtély titkát homályban hagyta.

— **Néppünnyepély Bodajkon.** A székesfejvári Polgári dalkör ez idei nyári kirándulása nagyarányúnak ígérkezik s ez a körülmény, de maga a Polgári dalkör eddigi tevékenysége is megérdemli, hogy a közönség érdeklődést tanúsítson a néppünnyepély iránt, mely f. hó 15-én lesz a bodajki fürdőhelyen az ugynevezett Rózsalakban. A kirándulást színelőadás, tréfás jelenetek, élőképek, dal- és zenehangverseny s egyéb mulattató előadások teszik kedvessé, vonzóvá s növeli az érdeklődést az is, hogy a helybeli kerékpár-egyesület ugyanezen alkalomból kerékpárversenyt rendez. A közönség kényelmére Szekesfehervárról különvonat közeledik, mely indul u. u. 3 órákor és vissza éjjel után 2 órákor. Az ünnepély programja:

1. Különvonat indulása a székesfejvári pályaudvarról délután fél 3 órákor.
2. **Megérkezés Bodajkra** egyenyed 4 órákor. Felvonulás a fürdőtelepre zeneszóval.
3. **Dal induló.** Küccnertől. Előadja a székesfejvári Polgári Dalkör.
4. **Jámó-társulat felvonulása.**
5. **Néppünnyepély** bandája bemutatkozik. **Az erdő alkonya.** Smölcertől. Előadja a székesfejvári Polgári Dalkör.
6. **A bajnokaságrt versenyző kerékpárosok** megérkezése, felvonulása és a nyertesek dekorálása. (A nevezett versenyzők d. u. 4 órákor indulnak a Zichy-ligettől. Nevezéseket előadja Ungvári Béla, Kossuth-utca.)
7. A vihághírű **Barissan műveinek** előadása (a Folies Caprice műsorából) **A Jámó-társulat** elvonulása.
8. **Kupák.** Előadja két new-yorki titkos rendőr. **Régi nóták.** Népdalgyűjteleg. Lányi Ernőtől. Előadja a székesfejvári Polgári Dalkör.
9. **Színelőadás: „Virágakadás.”** Írta: Murai Károly. — Rendező: Igmandi Ferenc.
10. **Elvezetett boldogság.** Éneklő: Novák József.
11. **Történelmi élőképek.**

A néppünnyepély jegyeket lehet előre váltani Fekete Géza (Otthon kávéház), Hollósy Ferenc fodrászüzletében és a nagytözsdeben (cisztérticák templomával szemben). Belépti-jegy az ünnepélyre nem a különvonattal utazók részére 80 fillér. Menettérti-jegy a különvonatra beléptijegyvel együtt a néppünnyepélyre 2 korona. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély a fürdőtelep összes helyiségeiben tartatik meg.

— **A sztrájk elismerése.** A sztrájkoló munkásokat egyes esetekben a hatóságok eddig karhatalommal is visszakényszerítették a munkaadóhoz. A kereskedelmi miniszter most egy rendeletben másként intézkedik s kimondja, hogy a sztrájkoló munkásokat nem lehet munkára kényszeríteni. A hivatalos lap tegnapi számában közölt miniszteri rendelet a következő:

„A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1903. évi 40.451 számú rendelete valamennyi másodfoku iparhatóságához, a közös munkabeszüntetések (sztrájkok) alkalmával követendő igazgatósági eljárás tárgyában.

Tudomásomra jutott, hogy az 1884. évi XVII. t.-cikk 162. §-ában említett összebeszélések következtében keletkezett közös munkabeszüntetés esetén egyes elsőfoku iparhatóságok nemcsak az ugyanezen t.-cikk 163. §-ában előírt békéltető eljárást tartják meg, hanem egyidejűleg a 159. §. alkalmazásával a közös munkabeszüntetésben (sztrájkban) résztvevő munkások visszahozása és munkába állítása iránt is intézkednek.

Mihez tartás végett értesitem a hatóságot, hogy az 1884. évi XVII. tv.-cikk 159. §-ában megjelölt rendelkezések a szóban levő közös munkabeszüntetések (sztrájkok) eseteiben nem alkalmazhatók; mert ezen rendelkezések kizárólag csak az egyes munkásoknak munkából való jogtalan kilépése esetén nyerhetnek alkalmazást; ellenben az iparhatóságnál bejelentett közös munkabeszüntetések (sztrájkok) alkalmával csak a hivatkozott t.-cikk 163., szükség esetén 164. §-ában előírt eljárás tartandó szem előtt.

Budapest, 1903. évi jul. 27-én.

Láng, s. k.

— **Tűzoltók felvétele.** A székesfejvári önkéntes tűzoltó testület parancsnoksága értesíti a tűzoltó ügy iránt érdeklődőket, hogy a működő csapatba való felvétel most van folyamatban s még f. évi szeptember hó 30-ig tart. A felvétel feltételei: legalább 18 éves életkor, fedhetlen jellem, ép, egészséges testalkat, a katonaviselt egyének előnyben részesülnek. Jelentkezni lehet a központi tűzoltó őrtanyán az őrparancsnoknál, vagy ennek helyettesénél.

— **Hangverseny.** A déli vasúti műhely dal-egyesülete a műhely zenekarának közreműködésével Latzkovits Béla budai-úti vendéglőjében f. hó 9-én táncdal egybekötött hangversenyt rendez. Kezdeté d. u. 4 órákor, a tánc 8 órákor kezdődik. Belépődíj személynként 50 fillér. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a teremben tartatik meg.

— **Az utca hetege.** Bölcs Vilmos, a Svábféle fürdőnek volt uszómestere. Ezen pozícióját elhagyván, feleségével együtt Budapestre akart utazni. A vasútra érve észrevette, hogy valamit elfelejtett s míg ő visszatért a városba, felesége a vasút mentén sétálgatott. Séta közben Bölcsnének az édesanyjával volt valami összekoccanása, a minnek hatása alatt szivgöcsöt kapott s a mentők eszméletlenül szállították a kórházba. Az a híresztelés, hogy az asszony megmérgezte volna magát, a férj állítása szerint nem felel meg a valóságnak.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezze be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkeskedéséből Budapestben a „Sétateri” vagy a „Margitszigeti” műmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétateréi részére.

Iskolai Értesítő.

VI. Ferenc József nőnevelő intézet.

A nagyterjedelmű s a városban szinte legnagyobb intézet értesítője alig 32 oldal. Hogy ilyen értesítő nem megfelelő, hogy az intézet belső életéről, berendezéséről, fejlődéséről alaposan és kielégítőleg nem tájékoztat: az mindenki előtt világos. Ezt különben már tavaly megmondtuk s nekünk épen ezért kétszeresen feltűnik, hogy az intézet tisztelőire méltó vezetősége az idén megint csak megmaradt e mellett az egészségtelen konzervatívizmus mellett, a mely annál feltűnőbb, mivelhogy ez idő szerint széles e hazában minden táp- és nevelőintézet arra törekszik, hogy értesítőjében életének, fejlődésének minél részletesebb és fényesebb képét rajzolhassa. Ez különben egyenesen önmagunk iránt levendő kötelességünk, melynek teljesítése nem is oly nehéz, ha az Ertesítő-szerkesztés munkájából a tantestület kebeléből minél többen részt kérnek.

A jelen Értesítő a tanév történetét másfél oldalra szorítva közli s ebből a másfél oldalból is egy teljes oldal a rendezett két iskolai ünnepély túlhosszú programjának leközlésére van szentelve; mit kapunk akkor a tanév tulajdonképeni történetéből? Bizony édes-keveset, szinte semmit. A hiányokra kötelességszerűleg rá fogunk mutatni.

Az Értesítő szép szavakban elmondja, hogy az intézet az értelmi képzés mellett állandó figyelemmel kísérte a növendékek vallás erkölcsi életét. Minden rendelkezésre álló eszközt felhasználta, hogy kitorúlhetetlenül vésse szívébe tanulóinak Isten és az egyház iránti föltűnő, tevékeny hódolatot. Ezért a növendékek naponként megjelenési a szentmiseelőzaton, résztvettek az egyházi körmenetekben s minden vasárnapon és ünnepeken jelen voltak az intézeti hitoktató által tartott szent beszédeken. Arról azonban már nem szól az Értesítő, hogy járultak-e a növendékek hányan, hányszor és mikor a szentségekhez. Ertesítést kapunk arról is, hogy a tantestület különös figyelmének tárgyát a növendékek erkölcsi viselete is képezte; ebből kifolyólag a jövőselelt, példás gyermektől a kitüntetés és elismerést nem vonja meg, de nem hagyta megrovás nélkül a hibákat és visszaéléseket sem. Hogy azonban a kitüntetések miben álltak s kik részesültek ilyenekben: erről nem kapunk felvilágosítást.

A tanév folyamán 3 ünnepély rendeztetett: nov. 18. az intézeti igazgató névnapján, Kossuth születésének százados évfordulóján és április 11-én. Az ünnepélyek programjai farsztoán tulgazdagok s nem találjuk, hogy azok valamelyikén a tantestület valamely tagja ünnepi vagy alkalmi beszéddel vagy felolvasással egyszer is szerepelt volna.

A megyés püspök ur az intézetet egy ízben megtisztelte magas látogatásával, az intézet kápolnájában misét mondott, az osztályokat meglátogatta s leercszkedő atyai jóságával buzdította

a növendékeket erényes, vallásos életre. Az intézeti igazgató minden hónapban látogatót.

— **Intézet és ifjúság jövővi között a megyés püspök uron, Szoborics Jenő, Krecs Ignác apátkanonokon és dr. Lauschmann Gyula intézeti orvoson kívül senkit sem találunk. Hat bizonyos nagyon szomorú állapot.** — Hogy jutalomban kik részesültek, hogy az intézeti nőknő alapítványának kamatát kik élvezték: azt sem mondja meg az Értesítő. — A könyv- és szertári gyarapodásról csak annyit árul el az Értesítő, hogy az ez évben is jelentékeny volt. Részletes kimutatással — mint más intézetek Értesítőiben — ambar ez volna a dolg velege, nem találkoznánk.

Az intézet a) polgári iskolára, b) elemi iskolára, c) elemi népiskolára, d) övintézetre, e) internátusra oszlik, melyeknek tantestülete 18 tagból állt a zenetanítókon kívül, a kik négyen voltak.

A polgári iskola négy osztályába járt 172 tanuló: 163 róm. kath.; 5 ev. ref.; 2 gör. kel.; ág. ev. és zsidó 1—1. Tanulmányi eredményről nincs statisztika. — Az elemi iskolákba járt 293 tanuló: 283 róm. kath.; 8 ev. ref.; gör. kel. és ág. ev. 1—1. Tanulmányi eredményről itt sincs statisztika. — A kisdövényi 70 növendék látogatta; közülök csak 3 volt más vallású. — Az összes növendékek száma tehát 533.

Piaci árak:

1903. évi augusztus hó 5-én.

Buza	14.40—14.80.
Rozs	11.—11.60.
Árpa	11.—12.80.
Zab	11.20—11.60.
Tengeri	14.—14.

HIRDETÉSEK

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ” részére
jutányos áron felvételnek
a kiadóhivatalban.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe!

Alkalmi vételek és a legolcsóbb be vásárlási források kikutatásával abba a kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legjutányosabb árak mellett képes vagyok a nagyérdemű közönséget az alatt jelzett árukkal kiszolgálni.

Mindenemű gazdasági gépeket a legközelebb kivételben gyári áron becsájthatok áruba, vagy régiakat csekély utánfizetéssel becserelek. Elismerő levelekkel bizonyíthatom építkezési anyagaimnak úgy kitűnő minőségét, mint rendkívüli olcsóságát. — Kapható raktáron mindenemű kovács- és lakatos szerszám, vaseszköz, új szálvas minden méret és minőségben 9 krtól felfelé, székörtengely már 20 krtól, építkezési mész igen szapor, házhoz szállítva 1 frt. 20 krtól, leg szebb kivitelű, géppel préselt cementlap, cement áruk, legjobbnak elismert hornyolt tető-cserépszindely.

Egyedüli raktár elsőrendű Dr. Heidlberger-féle aszfaltpapirokban.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

GROSZ BERNÁT,
Rác-utca 5. sz.

Pontos kiszolgálás!